

รายงานสถานการณ์ศัตรูข้าว

วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๙

กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย
โทร. ๐๒-๙๕๕๑๕๑๔ โทรสาร ๐๒-๙๕๕๑๕๑๔

E-mail: Bio53@hotmail.com, doae_pmd@hotmail.com

๑. สถานการณ์ศัตรูข้าว

พื้นที่ปลูกตามรายงานของสำนักงานเกษตรจังหวัด ณ วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๙ จำนวน ๗๐ จังหวัด มีพื้นที่ปลูกข้าว ๓๒,๔๔๙,๗๖๔ ไร่ สถานการณ์ศัตรูข้าว ในสัปดาห์นี้

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล* พบการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน จำนวน ๒,๔๖๖ ไร่ , ข้าวอายุ ๔๐-๖๐ วัน จำนวน ๗,๘๑๗ ไร่ และในข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน จำนวน ๔,๗๕๒ ไร่ รวมพื้นที่ระบาดทั้งหมด ๑๕,๐๓๕ ไร่ (เพิ่มขึ้น ๑๔,๘๓๐ ไร่) ในพื้นที่ ๕ จังหวัด ได้แก่

- จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ อำเภอลาดบัวหลวง และอำเภอบางไทร
- จังหวัดอ่างทอง ได้แก่ อำเภอไชโย อำเภอโพธิ์ทอง และอำเภอแสวงหา
- จังหวัดชัยนาท ได้แก่ อำเภอมโนรมย์
- จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ อำเภอทองผาภูมิ
- จังหวัดพิจิตร ได้แก่ อำเภอบึงนาราง

โรคไหม้ข้าว** พบการระบาดในข้าวระดับรุนแรงจำนวน ๒๗๖ ไร่ และในระดับไม่รุนแรง จำนวน ๔,๔๙๔ ไร่ รวมพื้นที่ระบาดทั้งหมด ๔,๗๗๐ (ลดลง ๕,๑๙๐ ไร่) ในพื้นที่ ๑๒ จังหวัด ได้แก่

- จังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ อำเภอกบินทร์บุรี
- จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ อำเภอสนามชัยเขต
- จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ อำเภอลาดบัวหลวง
- จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ อำเภอหนองนาคำ
- จังหวัดสกลนคร ได้แก่ อำเภอนิคมน้ำอูน
- จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ อำเภอโนนไทย และอำเภอเสิงสาง
- จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ อำเภอโกสุมพิสัย และอำเภอกุดรัง
- จังหวัดมุกดาหาร ได้แก่ อำเภอดงหลวง อำเภอหว้านใหญ่ อำเภอหนองสูง และอำเภอดอนตาล
- จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ อำเภอปะคำ
- จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ อำเภอโนนนารายณ์
- จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ อำเภอศรีเมืองใหม่ อำเภอน้ำยืน อำเภอพิบูลย์มังสาหาร และอำเภอเขมราฐ
- จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ อำเภอพรหมพิราม

๒. การดำเนินงานควบคุมการระบาด

๒.๑ เจ้าหน้าที่กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย ประสานงานติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าว ภายใต้โครงการกำหนดจุดเฝ้าระวังศัตรูพืช (แปลงติดตามสถานการณ์ข้าว) เพื่อติดตามสถานการณ์ในพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและโรคไหม้ข้าว

๒.๒ ประชาสัมพันธ์แจ้งจังหวัดที่เคยพบการระบาดและพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาด ๔๒ จังหวัด เตรียมความพร้อมในพื้นที่ระบาดซ้ำซากเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดขึ้นอีก โดยได้จัดทำแปลงติดตามสถานการณ์ทั้งหมดจำนวน ๘๐๙ แปลง ศจช.ในพื้นที่เสี่ยง เตรียมความพร้อมในการผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบิวเวอเรีย และรณรงค์ให้สมาชิก ศจช. ใช้ควบคุมศัตรูข้าวในทุกพื้นที่

๒.๓ สำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอในพื้นที่ระบาด ได้มีการรณรงค์ให้ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและการตัดใบหรือเกี่ยวต้นข้าวระยะกล้าที่พบการระบาดไปทำลาย ในส่วนของพื้นที่ระบาดรุนแรงได้มีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำของกรมการข้าว

๒.๔ สำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอในพื้นที่ระบาด ได้มีการรณรงค์ให้ใช้เชื้อราชีวเวอเรียในแปลงข้าวที่พบการทำลายของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ในส่วนของพื้นที่ระบาดรุนแรงได้มีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำของกรมการข้าว โดยในส่วนของสำนักงานจังหวัดอ่างทองพื้นที่ที่มีการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในอำเภอแสวงหา นั้น ทางสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทองได้ร่วมกับศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชจังหวัดชัยนาท ได้มีการนำหัวเชื้อชีวเวอเรีย เมตตาไรเซียม และสารสะเดามาฉีดป้องกันเพื่อรักษาผลผลิต เนื่องจากเป็นข้าวที่อยู่ในช่วงออกรวงเตรียมเก็บเกี่ยว

๒.๕ กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย ได้จัดทำโครงการจุดเฝ้าระวังศัตรูพืช (แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าว) ในพื้นที่ ๔๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ ยโสธร มุกดาหาร นครพนม อุบลราชธานี ขอนแก่น กาฬสินธุ์ อุดรธานี เลย หนองคาย สกลนคร ร้อยเอ็ด น่าน แพร่ พะเยา อุดรดิตถ์ เชียงใหม่ พิษณุโลก เชียงราย เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร นครสวรรค์ พระนครศรีอยุธยา ชัยนาท อ่างทอง ลพบุรี นครปฐม ปทุมธานี สุพรรณบุรี ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ปราจีนบุรี นครนายก ระยอง สุราษฎร์ธานี ประจวบคีรีขันธ์ พัทลุง และจังหวัดชลบุรี

๓. การคาดการณ์

สภาพอากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา ในช่วงระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๙

ภาคเหนือ อุณหภูมิต่ำสุด ๒๐ - ๒๖ องศาเซลเซียส สูงสุด ๓๐ - ๓๖ องศาเซลเซียส มีฝนบางแห่ง ร้อยละ ๔๐ - ๗๐ ของพื้นที่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อุณหภูมิต่ำสุด ๒๔ - ๒๗ องศาเซลเซียส สูงสุด ๓๒ - ๓๖ องศาเซลเซียส มีฝนบางแห่ง ร้อยละ ๔๐ - ๗๐ ของพื้นที่

ภาคกลางและภาคตะวันออก อุณหภูมิต่ำสุด ๒๔ - ๒๗ องศาเซลเซียส สูงสุด ๓๓ - ๓๖ องศาเซลเซียส มีฝนบางแห่ง ร้อยละ ๓๐ - ๖๐ ของพื้นที่

ภาคใต้ อุณหภูมิต่ำสุด ๒๓ - ๒๗ องศาเซลเซียส สูงสุด ๓๐ - ๓๖ องศาเซลเซียส มีฝนบางแห่ง ร้อยละ ๓๐ - ๗๐ ของพื้นที่

สภาพอากาศในพื้นที่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีฝนร้อยละ ๔๐-๗๐ ของพื้นที่ ภาคกลางและภาคตะวันออก มีฝนร้อยละ ๓๐-๖๐ ของพื้นที่ ภาคใต้ มีฝนร้อยละ ๓๐-๗๐ ของพื้นที่ ข้อมูลจากแปลงสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าวในสัปดาห์ที่ผ่านมา พบปริมาณของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และโรคไหม้เพิ่มขึ้น ในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออก คาดว่าในสัปดาห์นี้สภาพอากาศเหมาะสมต่อการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและโรคไหม้อาจมีการระบาดเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ภาคกลางและภาคเหนือตอนล่างพบการกระจายของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมากขึ้น ได้แก่ นครปฐม นนทบุรี กรุงเทพฯ ปทุมธานี อยุธยา สุพรรณบุรี กาญจนบุรี อ่างทอง ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท อุทัยธานี นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก และกำแพงเพชร ขอให้เกษตรกรหมั่นสำรวจและเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะข้าวที่ใช้พันธุ์อ่อนแอ ต้นข้าวในแปลงมีความหนาแน่น และมีการให้ปุ๋ยไนโตรเจนในอัตราสูง หากพบการระบาดให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ดำเนินการควบคุมสถานการณ์ทันที

๔. คำแนะนำในการควบคุมการระบาด

๔.๑ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

๑. ปลุกข้าวพันธุ์ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่น กข ๖ กข ๓๑ กข ๔๑ กข ๔๗ สุพรรณบุรี ๒ สุพรรณบุรี ๓ สุพรรณบุรี ๕๐ พิษณุโลก ๒ เป็นต้น และไม่ควรปลูกพันธุ์เดียวกันติดต่อกันเกิน ๔ ฤดูปลูก ควรปลูกสลับกันระหว่างพันธุ์ต้านทานสูงกับพันธุ์ทนทานหรือพันธุ์อ่อนแอปานกลาง โดยพิจารณาอายุเก็บเกี่ยวให้ใกล้เคียงกัน เพื่อลดความเสียหายเมื่อเกิดการระบาดรุนแรง

๒. สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์ เพื่อนำองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนิเวศในแปลงนามาวิเคราะห์ และตัดสินใจด้วยตนเองในการจัดการแปลงข้าว จากสถานการณ์จริง

๓. ในแหล่งที่มีการระบาดของที่สามารถควบคุมระดับน้ำในนาได้ หลังปักดำหรือหว่าน ๒-๓ สัปดาห์จนถึงระยะตั้งท้อง ควบคุมน้ำในแปลงนาให้พื้นดินพอเปียก หรือมีน้ำเรี่ยผิวดินนาน ๗-๑๐ วัน แล้วปล่อยขังทิ้งไว้ให้แห้งเองสลับกันไป จะช่วยลดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

๔. ใช้เชื้อราบิวเวอเรีย(เชื้อสด) อัตรา ๑ กิโลกรัม(๒ ถุง)/น้ำ ๒๐ ลิตร ควรฉีดพ่นในบริเวณที่พบเข้า-เย็น

๕. ในกรณีที่ต้องสารเคมีในการกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลแนะนำให้ใช้สารเคมี ดังนี้

๑) ข้าวระยะกล้าถึงแตกกอ (อายุ ๓๐-๔๕ วัน)

- บิวโทรเฟซิน ๒๕ % WP ๑๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

- บิวโทรเฟซิน ๑๐ % WP ๒๕ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

- บิวโทรเฟซิน ๕ % WP + ไอโซโปรคาร์บ ๒๐ % WP ๕๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

๒) ข้าวระยะแตกกอเต็มที่

- อีโทเฟนพริกซ์ ๑๐ % EC ๒๐ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร

- อีโทเฟนพริกซ์ ๕ % EC ๔๐ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร

- คาร์โบซัลเฟน ๒๐ % EC ๑๑๐ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร

- ฟิโนบูคาร์บ ๕๐ % EC ๖๐ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร

- ไฮโซโปรคาร์บ ๕๐ % WP ๖๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

๓) ข้าวระยะตั้งท้องถึงออกรวง

- ไดโนทีฟูแรน ๑๐ % WP ๑๕ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

- ไทอะมีโทแซม ๒๕ % WG ๒ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

- โคลโทอะนิติน ๑๖ % ๖-๙ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

- อิมิตาโคลพริด ๑๐ % SL ๑๕ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร

- อีทีโพรล ๑๐ % SC ๕๐ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร

๔.๒ โรคไหม้ข้าว

๑. สำรวจแปลงนา อย่างสม่ำเสมอถ้าพบอาการของโรคไหม้ข้าวควรให้ปฏิบัติดังนี้

๑) ใช้เชื้อบีเอส (บาซิลลัส ซับทีลิส) พ่นอัตราตามคำแนะนำในฉลาก

๒) ใช้เชื้อไตรโคเดอร์มาอัตรา ๑ กก./น้ำ ๒๐๐ ลิตรพ่น

๒. ถ้ามีความจำเป็นให้ใช้สารเคมีพ่นเฉพาะจุดที่พบการระบาดของเพื่อควบคุมไม่ให้เชื้อราแพร่กระจายขยายเป็นวงกว้างออกไป สำหรับสารเคมีที่ใช้ ได้แก่

๑) อิติเฟนฟอส ๕๐ เปอร์เซนต์ อีซี อัตรา ๒๐-๒๕ ซีซี ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร

๒) บลาสติซิดิน-เอส ๒ เปอร์เซนต์ อีซี อัตรา ๒๐-๒๕ ซีซี ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร

๓) ไตรไซโคราโซล ๗๕ เปอร์เซนต์ ดับบลิวพี อัตรา ๑๐-๑๖ กรัม ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร

*** ควรพ่นในแปลงข้าวที่มีประวัติว่าเคยมีโรคระบาดมาก่อน การใช้สารเคมีพ่นซ้ำกันหลายครั้ง เชื้อราจะต้านทานสารเคมีหรือดื้อยา ดังนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เชื้อราต้านทานสารเคมี จึงควรเลือกใช้สารเคมีบางชนิดพ่นสลับกัน ทั้งนี้ในการใช้สารเคมีควรใช้ด้วยความระมัดระวัง และคำนึงถึงความปลอดภัยต่อตัวผู้ใช้และสภาพแวดล้อม

๓. หว่านเมล็ดพันธุ์ในอัตราที่เหมาะสม ๑๕ - ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่ ควรแบ่งแปลงให้มีการถ่ายเทอากาศได้ดี

๔. คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไตรไซโคราโซล คาซูกามัยซิน คาร์เบนดาซิม

โพรคลอราซ อัตราตามคำแนะนำในฉลาก

หมายเหตุ จังหวัดที่มีข้อมูลพื้นที่ปลูกข้าว ๗๐ จังหวัด ๔,๐๓๓ ตำบล

*จังหวัดที่มีรายงานข้อมูล ๕๓ จังหวัด ๒,๙๐๒ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๗๑ และ ๗๑.๙๖ ตามลำดับ

จังหวัดที่ไม่มีรายงานข้อมูล ๑๗ จังหวัด ๑,๑๓๑ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๒๙ และ ๒๘.๐๔ ตามลำดับ

** จังหวัดที่มีรายงานข้อมูล ๕๓ จังหวัด ๒,๘๒๐ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๗๑ และ ๖๙.๙๒ ตามลำดับ

จังหวัดที่ไม่มีรายงานข้อมูล ๑๗ จังหวัด ๑,๒๑๓ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๒๙ และ ๓๐.๐๘ ตามลำดับ

รายละเอียดเพิ่มเติม ในรายงานสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช ทาง <http://www.doae.go.th/> หรือ <http://www.ppsf.doae.go.th/>

